

I KÄRLEKENS NAMN

Förhållandet börjar med förälskelse och uppvaktning. Han vill att bara de två ska träffas (isolering). Han skjutsar gärna henne till och från jobbet/skolan, blir besviken när hon vill umgås med sina vänner och fortsätta med sina fritidsaktiviteter. Allt sker (förstås) i kärlekens namn och kvinnan känner sig uppskattad.

Så småningom börjar hans negativa kvinnosyn märkas allt tydligare. Han börjar kritisera hennes sätt att klä sig och hur hon uppträder mot bekanta, kritiserar hennes vänner och familj. Däremellan är han lika kärleksfull som tidigare. När han anser att han har tillräcklig kontroll över kvinnan kommer slagen. Ofta slutar det med ett samlag som egentligen är som en våldtäkt.

Många tror att dessa män är sjuka, att de inte kan kontrollera sitt humör. Så är det inte – det handlar om makt. Han vet precis var, när och hur han ska slå. Han slår sin kvinna – inte sina vänner, grannar, chef eller arbetskamrater. Han slår henne hemma när de är ensamma – inte i affären, ute på gatan eller på festen.

Våld mot kvinnor och tjejer i nära relationer börjar med små anpassningar i kärlekens namn.

När vi pratar om våld handlar det inte enbart om fysiskt utan även psykiskt och sexuellt våld. Kvinnans/tjejens livsrum begränsas med successiv isolering och växling mellan våld och värme.

Psykisk misshandel är det våld som är svårast för andra att förstå, eftersom det inte syns. Det kan ske med blickar, ord, och kroppsspråk och andra signaler som kan vara svårt för andra än den som är utsatt att upptäcka. Den psykiska misshandeln kan ske genom att han har synpunkter på hur hon ser ut, vilka kläder hon bär, hur hon uttrycker sig, vilken dialekt hon har etc. Det kan fortsätta med att han har synpunkter på vem hon pratar med eller umgås med, speciellt andra män, men även väninnor och arbets- eller skolkamrater. Inget som hon gör eller säger duger.

För många kvinnor är det psykiska våldet det mest smärtsamma, det tar tid att få tillbaka självkänslan och tron på att hon duger som hon är. Om en kvinna/tjej blir slagen första kvällen hon träffar en partner, går hon med stor sannolikhet. I en relation där psykisk misshandel har fått inslag av fysisk misshandel är det inte lika självklart att hon går.

Verkligheten är att när det första slaget kommer är misshandelsprocessen redan långt framskriden, och även om vi är medvetna om att det inte är enkelt, ger vi rådet att om inte förr så bör man lämna relationen vid första slaget.

Den fysiska misshandeln är det påtagliga våldet som kommer efter att den psykiska misshandeln har pågått ett tag. Den psykiska misshandeln slutar inte bara för att den fysiska misshandeln börjar utan den pågår samtidigt, sida vid sida. Efter ett tag, som kan vara allt ifrån några veckor till flera år, kommer med stor sannolikhet det första slaget. Det kan komma i samband med att hon ska gå på fest, en kurs, träffa väninnorna eller något annat liknande. Han vill inte att hon ska gå, utan försöker med alla medel, både uttalade och outtalade, att få henne att ändra sig. När han med ordets makt inte längre kan få henne att lyda kommer slaget, ofta i form av en örfil eller knuff in i väggen etc, men det kan också vara grövre våld än så.

Varför går hon inte?

Den största anledningen till att kvinnor inte går är hur de påverkas psykiskt av det våld och förtryck mannen utsätter henne för. På grund av de metoder han använder sig av uppfattar hon så småningom våldet som helt normalt. Eva

Lundgren kallar detta för våldets normaliseringsprocess. Hon upptäckte att det fanns ett gemensamt mönster i mäns metoder och syften att upprätthålla våld och ett gemensamt mönster för hur kvinnor förhåller sig till våldet och anpassar sig till mannen. Våldets normaliseringsprocess visar att våld och förtryck blir något som vi vänjer oss vid och till slut ser som något som är svårt att ändra på. Det blir en del av ens vardag, något som finns där hela tiden. Under processens gång använder sig mannen av olika metoder för att stärka greppet om kvinnan. Syftet är att tillfredsställa sina egna behov och få makt och kontroll över henne.

Växling mellan våld och värme

Mannen framställer våldet som ett tecken på kärlek, när han slår henne för hennes eget bästa. Han kan tvätta hennes sår och plåstra om henne efter ett misshandelstillfälle och han är så förtvivlad över vad hon har gjort för att han var tvungen att slå henne.

En kvinna berättar hur hennes man kunde lägga huvudet i hennes knä och gråta. Så där satt hon och tröstade honom för att han hade varit tvungen att slå henne. En del män kommer med blommor och choklad och bedyrar sin kärlek när kvinnan ligger på sjukhuset på grund av misshandel. Detta är en gammal beprövad metod för att bryta ner en människa. Ibland är han hotfull och ibland ömsint, denna växling gör henne förvirrad.

Vad som sker när vi blir utsatta för växlingen mellan våld och värme är ofta mycket svårt att förklara, eftersom förövaren inte är helt genomruten utan också visar att han har ett gott hjärta, ibland.

Anpassning och successiv isolering

Kvinnan anpassar sig gradvis till den syn mannen har på vad det vill säga att vara kvinna och vad det vill säga att vara man och hur deras relation ska se ut. Gränserna för vad som är och inte acceptabelt raderas sakta men säkert ut.

Första gången/gångerna hon blir slagen blir hon oftast chockad och tror inte att det är sant att den som hon älskar slår henne. Hon förklarar våldet som en olycka, finner orsak till hans speciella situation och förlåter honom.

När våldet fortsätter samtidigt som hon blir alltmer isolerad från andra människor, blir hon förvirrad och kan inte längre förstå orsaken till att han slår. Våldet börjar upplevas som normalt och hon börjar tappa greppet om

verkligheten, allteftersom hon tar till sig mannens förklaringar och motiv till våldet. Han överför ansvaret för våldet på henne, det är hon som måste förändra sig. Våldet får en annan orsak, hon själv.

Makt och kontroll

Att ta sig makt över och kontroll över en annans liv är inget som sker över en dag, utan det sker successivt, lite då och då. Män som misshandlar kvinnor har bestämda föreställningar om hur en man och en kvinna skall vara, hur ett bra förhållande ska fungera och att det är viktigt att upprätthålla dominansen över kvinnan genom att kontrollera henne. De har kontroll över våldet och de använder våld för att markera gränser för kvinnors handlingar, för att på ett effektivt sätt tala om för henne vad hon får och vad hon inte får göra.

Män som misshandlar drar för gardinerna, vrider upp volymen på radion/stereon och slår så att hon inte ska få synliga märken – det är alltså inte hastigt påkommen, okontrollerbar aggressivitet, utan en medveten, avsiktligt förberedd handling.

Ett annat sätt för män att visa sin makt över kvinnor är när de styr över familjens ekonomi. Många kvinnor som har ett gemensamt konto med mannen, berättar att de inte vet vilka inkomster eller utgifter familjen har. Hennes lön går in på det gemensamma kontot som mannen kontrollerar och behöver hon handla något måste hon be om pengar.

När vi rent generellt talar om mäns våld mot kvinnor är nog den vanligaste frågan; varför går hon inte? Vi har sett vilka hinder män kan skapa för att hålla kvar kvinnor under sin makt och kontroll, även efter en separation. Vi vet att våldet efter en skilsmässa ofta är knutet till umgänget med barnen. Med tanke på detta förstår vi att det inte alltid är så lätt att bara gå. Varför går inte mannen själv? Han har ju låtit henne höra att hon är värdelös, kan ingenting, är ful och dum. Vem stannar frivilligt hos en person som ingen annan vill veta av, om det inte handlar om just makt och kontroll.

Han har tagit på sig uppgiften som ingen annan klarar, att uppfostra henne, det är hans kall och han låter henne veta det, ideligen, så i själva verket är det hon som får vara någon av betydelse.

Ur: Kvinno- och tjejjourskunskap
av Anette Beritsdotter